

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Českých Budějovicích – pobočka v Táboře - rozhodl jako soud odvolací v senátě složeném z předsedy Mgr. Pavla Příbyla a soudkyň JUDr. Ivany Kosové a JUDr. Marcely Pechové v právní věci

žalobkyně:

████████████████████, narozená dne ██████████
bytem ██████████
zastoupená advokátem Mgr. Janem Procházkou
sídlem Husovo nám. 583, 390 02 Tábor

proti

žalovanému:

████████████████████, narozený dne ██████████
bytem ██████████
zastoupený advokátem JUDr. Ladislavem Novotným
sídlem tř. 9. května 1282, 390 02 Tábor

o vypořádání společného jmění manželů

o odvolání účastníků proti rozsudku Okresního soudu v Táboře ze dne 17. prosince 2021
č. j. 4 C 106/2018-428

takto:

- I. Rozsudek soudu I. stupně se v odstavcích I. a II. ve výrocích o přikázání věcí ze společného jmění manželů do výlučného vlastnictví žalobkyně a žalovaného **potvrzuje.**

- II. Rozsudek soudu I. stupně se v odstavci III. ve výroku o povinnosti žalovaného zaplatit žalobkyni vypořádací podíl **mění** tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni na vyrovnání podílů částku 5 781 001 Kč do 6 měsíců od právní moci tohoto rozsudku.
- III. Žalobkyně je povinna nahradit žalovanému náklady řízení před soudy obou stupňů v částce 119 579 Kč do 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho právního zástupce JUDr. Ladislava Novotného.

Odůvodnění:

1. Shora citovaným rozsudkem vypořádal soud I. stupně zaniklé společné jmění manželů účastníků (dále též SJM) tak, že z věcí patřících do společného jmění manželů přikázal do vlastnictví žalobkyně hodnoty a věci obsažené ve výroku I. rozsudku v celkové výši 4 740 568,09 Kč, do vlastnictví žalovaného pozemky uvedené ve výroku II. rozsudku zapsané u Katastrálního úřadu pro Jihočeský kraj, Katastrálního pracoviště Tábor na LV č. [REDAKCE] pro obec [REDAKCE] a k. ú. [REDAKCE], na LV č. [REDAKCE] pro obec a k. ú. [REDAKCE], na LV č. [REDAKCE] pro obec [REDAKCE] a k. ú. [REDAKCE], na LV č. [REDAKCE] pro obec a k. ú. [REDAKCE] a na LV č. [REDAKCE] pro obec [REDAKCE] a k. ú. [REDAKCE] v hodnotě 14 452 570 Kč, žalovanému uložil, aby zaplatil žalobkyni na vyrovnání podílů částku 5 318 500 Kč, a to do 6 měsíců od právní moci rozsudku (výrok III.), a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok IV.).
2. Takto rozhodl o žalobě žalobkyně poté, co bylo manželství účastníků uzavřené dne 17. 12. 1977 rozvedeno rozsudkem Okresního soudu v Táboře ze dne 11. 9. 2015 č. j. 4 C 57/2015-22, který nabyl právní moci dne 23. 9. 2015. Žalobkyně učinila předmětem vypořádání nemovité věci, a to pozemky, které se nacházejí v katastrálních územích [REDAKCE], [REDAKCE], [REDAKCE], a [REDAKCE], rodinný závod vedený jménem [REDAKCE] IČ [REDAKCE] s místem podnikání [REDAKCE], a movité věci tvořící vybavení domu čp. [REDAKCE] a navrhla, aby pozemky byly mezi účastníky rozděleny; většina pozemků v katastrálním území [REDAKCE] bude přikázána do jejího výlučného vlastnictví a ostatní pozemky do výlučného vlastnictví žalovaného. Movité věci navrhla vypořádat tak, že si každý z účastníků ponechá ty, které měl ve svém držení ke dni právní moci rozvodu manželství. Rodinný závod navrhla přikázat žalovanému s požadavkem vyplatit žalobkyni vyrovnání hodnot majetku. Žalovaný pak navrhl vypořádat dále bytovou jednotku v domě čp. [REDAKCE] v [REDAKCE], zůstatek na bankovním účtu žalobkyně č. [REDAKCE] vedeného u ČSOB, a. s., investiční portfolio cenných papírů vedené na jméno žalobkyně u České spořitelny, a. s. a cenné papíry vedené na účtu žalobkyně v Centrálním depozitáři cenných papírů a. s. Nemovitý majetek, který tvoří funkční celek ve formě zemědělského závodu, požadoval přikázat do jeho výlučného vlastnictví, ostatní součásti SJM přikázat do výlučného vlastnictví žalobkyně, které navíc vyplatí odpovídající vypořádací podíl.
3. Poté, co soud I. stupně ve věci provedl dokazování, dovodil, že účastníci za trvání manželství získali ze společných prostředků věci a hodnoty uvedené ve výrocích I. a II. rozsudku a ty také vypořádal, kromě movitých věcí, na jejichž vypořádání účastníci netrvali. Žalobkyně sice namítala, že součástí SJM by neměla být bytová jednotka v [REDAKCE], neboť si ji zakoupila ze svých výlučných prostředků, které získala jednak podle dohody mezi ní a žalovaným o zúžení SJM na základě notářského zápisu ze dne 28. 8. 2014 sp. zn. [REDAKCE], [REDAKCE], podle které se za trvání manželství zavázal žalovaný vyplatit žalobkyni částku 1 500 000 Kč s tím, že veškeré věci či práva nabytá za trvání manželství žalobkyní z tohoto zdroje budou ve výlučném vlastnictví žalobkyně. Bytovou jednotku nabyla kupní smlouvou ze dne 22. 10. 2014 za částku 2 190 000 Kč, z toho 70 000 Kč složila na účet zprostředkovatele AZ Bydlení s.r.o., 1 316 321 Kč složila na účet hypoteční banky a zbytek kupní ceny ve výši 803 679 Kč zaplatila prodávajícím. Na tyto platby

použila finanční prostředky uložené na účtu vedeném u Era, ČSOB, a. s. ve dnech 1. 10. 2014 a 22. 10. 2014, když na tento účet byla připsána částka 1 500 000 Kč a dále 11. 9. 2014 částky 238 238,40 Kč, 95 000 Kč a 102 666,30 Kč. Tyto další finanční prostředky měly představovat částky z dědictví po otci žalobkyně. Ta však tyto skutečnosti nedoložila. Zjištěno bylo, že otec zemřel [REDAKCE] a podle jeho posledního vůle měly výlučně žalobkyni připadnout bankovní prostředky, akciové fondy, penzijní pojištění spolu s polovičkou osobního majetku otce žalobkyně včetně výnosů z majetku. Z ročního vyúčtování ze dne 22. 12. 2006 od pojišťovny ve Švédsku byla žalobkyni vyplácena částka 4 370 švédských korun měsíčně, která podléhá zdanění. Ke dni 1. 12. 2005 představovalo penzijní pojištění otce částku 235 823 švédských korun, ze kterých byla vyplacena žalobkyni částka 50 016 švédských korun, ke dni 20. 12. 2007 měla být vyplacena částka 55 956 švédských korun, ke dni 23. 12. 2008 částka 51 684 švédských korun a naposled ke dni 24. 12. 2009 částka 58 152 švédských korun. Předmětem dědictví byly i akcie a další cenné papíry, celkový výnos dědictví měl činit 364 402,45 švédských korun. Z těchto skutečností je zřejmé, že další část kupní ceny ve výši součtu 3 plateb v celkové částce 435 905,10 Kč nebyly výlučnými prostředky žalobkyně. Žalobkyně rovněž neprokázala, že také částka 162 000 Kč připsaná na účet žalobkyně dne 28. 8. 2014 představovala výlučné prostředky žalobkyně, které měla dostat od své matky, která zemřela.

4. K otázce vypořádání rodinného závodu soud I. stupně uvedl, že tento institut byl do občanského zákoníku zaveden zákonem č. 89/2012 Sb., občanským zákonem účinným od 1. 1. 2014 (§ 700 až 707). Žalovaný však vedl zemědělskou farmu od roku 1995, tudíž se nemohlo jednat o rodinný závod. Podle tehdy účinného zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku účinného do 31. 12. 2013 se jednalo o výlučný majetek žalovaného, který nebyl součástí bezpodílového vlastnictví manželů a nemohl se jím stát ani po novele citovaného zákona zákonem č. 91/1998 Sb., účinné od 1. 8. 1998. Žalovaný provozoval původně zemědělskou činnost podle smlouvy o sdružení uzavřené dne 9. 1. 1995 se svou matkou dle § 829 obč. zák. a následně od 1. 1. 2005 na základě smlouvy o sdružení uzavřené mezi žalovaným, jeho matkou a synem účastníky [REDAKCE], aniž podíly na majetku získaném společnou činností byly uvedeny. Byť žalovaný nedoložil původní smlouvu o sdružení uzavřenou s matkou a žalobkyně se snažila zpochybňovat údaj o zahájení činnosti sdružení vedeného v administrativním registru ekonomických subjektů Českého statistického úřadu (dále též ARES), který je třeba považovat toliko za informativní nemající charakter úřední listiny, soud I. stupně dovodil, že jako důkaz dle § 125 o. s. ř. mohou sloužit všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci, a takto lze nahlížet i na výpis z registru ARES. Vznik sdružení potvrzuje i matka žalovaného ve své svědecké výpovědi, i když si přesně nepamatovala, jakou formou se na spolupráci se synem dohodli, uvedla, že si původně dělili zisk pouze dva, tedy ona a žalovaný, potom to byl i vnuk, syn účastníků. Ona sama dostala potvrzení o možnosti podnikání již v roce 1990. Nejprve tak činila sama, od nějaké doby se žalovaným. Tuto výpověď považuje soud I. stupně za věrohodnou. S ohledem na věk svědkyně lze zohlednit některé nepřesnosti. Z těchto skutečností je zřejmé, že žalovanému náleželo zemědělské sdružení do jeho odděleného vlastnictví. Sloužilo k výkonu povolání žalovaného a je tedy odděleným vlastnictvím podnikajícího manžela dle § 143 obč. zák. I když od 1. 8. 1998 došlo k novele občanského zákoníku v tom smyslu, že věci sloužící k výkonu povolání již nejsou jen jednoho z manželů, ale jsou součástí společného jmění manželů, podle čl. VIII., bodu 2 citované novely se součástí společného jmění manželů staly pouze věci, které ke dni 1. 8. 1998 tvořily bezpodílové spoluvlastnictví manželů. Takto by bylo na věc nahlíženo i v případě, kdy žalobkyně prokazovala, že byla spolupracující osobou na živnosti žalovaného, což je ve vztahu k majetku tvořícímu zemědělské sdružení žalovaného irrelevantní.
5. Pozemky ve společném jmění manželů jsou využívány pro zemědělskou výrobu a farmu a jsou na ně navázány také dotace, o čemž žalovaný předložil řadu listinných důkazů. Jeho farma obhospodaruje ornou půdu o výměře 279,19 ha, trvalý travní porost o výměře 147,91 ha a trvalý travní porost na orné půdě 9,63 ha. Celkem tedy 436,73 ha a ke dni 30. 4. 2019 vykazoval seznam

živých zvířat býků, krav a jalovic v několika stovkách kusů. Ve vazbě na tyto pozemky žalovaný hradí leasing na pořízení traktoru ve výši 675 000 Kč, na teleskopický manipulátor ve výši 2 100 000 Kč a mnohé další. Také doložil dotace poskytované z programu Rozvoje intervenčního fondu poskytnuté na plochu ve výši 1 459 207,13 Kč s tím, že tyto částky by v případě snížení objemu zemědělské půdy byl povinen vrátet.

6. Podle těchto skutečností soud I. stupně zjistil podmínky pro své rozhodnutí o vypořádání zaniklého společného jmění manželů účastníků a masu toho, co učinil součástí vypořádání. Z hodnot pozemků 14 452 570 Kč a bytové jednotky 2 775 000 Kč zjištěných na základě znaleckých posudků, vykazovaných na účtech žalobkyně představující prostředky v hotovosti 160 308,09 Kč a podílových listů žalobkyně 1 543 716 Kč a 261 544 Kč činí hrubá hodnota SJM v součtu částku 19 193 138,09 Kč, aniž by bylo třeba zohledňovat pasiva účastníků, která soud I. stupně nezjistil žádná. Je sice pravdou, že žalobkyně žádným procesně správným způsobem neuplatnila svůj vnos v podobě zaplacení kupní ceny bytu ze svých výlučných prostředků, přesto soud I. stupně považuje za spravedlivé určitou částku zohlednit, neboť byla prokazatelně použita na zaplacení části kupní ceny bytové jednotky z jejích výlučných prostředků, které jí byly žalovaným vyplaceny z důvodu zúžení SJM za trvání manželství částka 1 500 000 Kč. Žalobkyni se totiž nepodařilo prokázat dohodu se žalovaným v době před rozvodem manželství o tom, že ona se z [REDAKCE] odstěhuje do bytu, který bude její, časový sled událostí ovšem takové dohodě nasvědčuje. Jelikož žalobkyně v řízení neprokázala, že by i další část kupní ceny zaplatila ze svých výlučných prostředků, lze v dané věci postupovat dle § 742 odst. 1 písm. f) o. z. ve shodě s rozhodnutími Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 22 Cdo 884/2018 či 22 Cdo 2914/99 a ve prospěch žalobkyně zohlednit tzv. disparitu podílů s tím, že žalobkyně zaplatila 2/3 kupní ceny za byt ze svých výlučných prostředků. Znaleckým posudkem určená hodnota bytu činí 2 775 000 Kč, z toho 1/3 činí 925 000 Kč a z této částky má žalovaný nárok na polovinu, tj. 462 500 Kč. Celkový vnos žalobkyně 925 000 Kč byl také odečten od hrubé hodnoty SJM 19 193 138,09 Kč a čistá částka k vypořádání tedy představuje 18 268 138,09 Kč. Z té má každý z účastníků dostat jednu polovinu, tedy 9 134 069,045 Kč, ke které je třeba připočítat vnos 925 000 Kč, celkem tedy je finanční nárok žalobkyně 10 059 069 Kč. Ve skutečnosti však dostává pouze 4 740 568,09 Kč jako součet částek 160 308,09 Kč, 1 543 716 Kč, 261 544 Kč a 2 775 000 Kč. Žalovaný by tedy měl vyplatit žalobkyni na dorovnání vypořádacího podílu částku 5 318 500,91 Kč. To ve lhůtě 6 měsíců od právní moci rozsudku, s ohledem na skutečnost, že žalovaný usiloval o přikázání všech pozemků do svého výlučného vlastnictví a musel být srovnán s výplatou odpovídající částky žalobkyni, kterou si měl za dobu vedení soudního řízení naspořit či opatřit. O nákladech řízení rozhodl soud I. stupně za situace, kdy předmětem řízení bylo vypořádání SJM, kterého se shodně domáhali oba účastníci řízení, a s ohledem na rovnost podílů každého z účastníků na vypořádání.
7. Proti tomuto rozsudku podali odvolání oba účastníci. Žalobkyně nesouhlasila s rozhodnutím soudu I. stupně ve věci samé. Jednalo se především o bytovou jednotku, o kterou žalovaný rozšířil předmět vypořádání SJM, ovšem podle ní neunesl důkazní břemeno o tom, že bytová jednotka spadá do společného jmění manželů. S poukazem na ust. § 709 odst. 1 písm. a) – e) o. z. upozornila na to, že podmínkou, aby majetek spadl do společného jmění manželů, je to, že tento majetek nabyli manželé „společně“, a že se nejedná o majetek sloužící „osobní potřebě jednoho z manželů“. V tomto směru žalovaný neprokázal, že by byt nabyli účastníci společně a že by nesloužil pouze osobní potřebě žalobkyně. To vyplývá jednak z výpisu z katastru nemovitostí, který je veřejnou listinou a má tedy svoji důkazní sílu, zatímco důkaz soukromou listinou je třeba hodnotit ve smyslu § 132 o. s. ř. v rámci uplatnění tzv. zásady volného hodnocení důkazů jako všechny ostatní důkazy v jejich vzájemné souvislosti s přisuzováním hodnoty závažnosti (důležitosti) pro rozhodnutí, hodnoty zákonnosti, pravdivosti, případně věrohodnosti. Je na účastníku, který zpochybňuje správnost údajů uvedených ve veřejné listině, aby o tom nabídl soudu důkazy, jejichž prostřednictvím by svá tvrzení o opaku prokázal. Navíc je třeba připomenout i mezi účastníky sepsaný notářský zápis o zúžení jejich společného jmění právě

z toho důvodu, aby si žalobkyně pořídila bydlení, ve kterém bude bydlet po rozvodu manželství účastníků, ke kterému došlo. Nelze přehlédnout ani to, že žalovaný sám výslovně do protokolu o jednání soudu I. stupně dne 9. 10. 2020 uvedl, že záležitosti týkající se koupě bytu začal vyřizovat on ještě za trvání manželství se žalobkyní, nicméně následně byt koupila toliko žalobkyně a on o tom už více nevěděl. Žalobkyně nesouhlasí ani s tím, jak soud I. stupně rozhodl o dalších nemovitých věcech účastníků, které přikázal do výlučného vlastnictví žalovaného podle zásady rozumnějšího a ekonomičtějšího využití pozemků a z důvodu morálního. Podle žalobkyně by tyto pozemky měly být rozděleny rovným dílem mezi společné děti účastníků poté, co budou přikázány každému z manželů, neboť je neakceptovatelný záměr žalovaného, že tyto pozemky připadne toliko těm dětem, které s ním na farmě hospodaří a zbývajícím dětem nikoli, ani jim nepřipadne nájemné či případná finanční protihodnota. Velké zemědělské celky jsou i obecně do budoucnosti neudržitelné z hlediska dotací, krajinné zemědělské diverzity, i z pohledu ekologie. Nic nespěchá obavě žalovaného, že by pozemky žalobkyně obhospodařoval její manžel a že nevěří, že by je nechala i nadále pro užívání dětí. Pokud soud I. stupně vycházel z výpisu ARES a uznal údaje v něm obsažené o počátku podnikání žalovaného, jedná se o důkaz soukromou listinou a je na každém ve smyslu § 565 o. z., kdo se jí dovolává, aby dokázal její pravost a správnost. Žalovaný by tedy prvotně měl prokázat existenci tvrzené smlouvy o sdružení uzavřené mezi ním a matkou, což rozhodně nelze dovodit ze svědeckého výsledku matky žalovaného, zvláště pak také s přihlédnutím k tomu, že žalobkyně byla spolupracující osobou žalovaného vedenou i finančním úřadem. Navíc měl soud I. stupně přihlížet k ust. § 712 o. z. i k ustanovením o spoluvlastnictví. To s odkazem na ust. § 1140 a násl. o. z., respektive § 1144 odst. 1 o. z., podle kterého je-li to možné, rozhodne soud o rozdělení společné věci; věc ale nemůže rozdělit, snížila-li by se tím podstatně její hodnota. Od rozdělení v tomto případě lze ustoupit pouze tehdy, pokud by se snížila hodnota pozemků podstatnou měrou. Zde však jako důkaz nemohou sloužit tvrzení o dotacích, když to nebylo ničím prokazováno. Každý pozemek má svou hodnotu a takto také měl být hodnocen, nikoli pozemky jako celek. Hodnota každého jednoho pozemku by se změnou z podílového spoluvlastnictví na vlastnictví jednoho z účastníků určitě nezměnila. Žalobkyně navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek změnil a vyjmul z vypořádání bytovou jednotku a kromě hodnot přikázaných soudem I. stupně do jejího výlučného vlastnictví jí ještě přikázal nemovité věci zapsané na LV č. [redacted] pro k. ú. [redacted], LV č. [redacted] pro k. ú. [redacted], LV č. [redacted] pro k. ú. [redacted] a LV č. [redacted] pro k. ú. [redacted]. Do vlastnictví žalovaného pak nemovité věci zapsané na LV č. [redacted] pro k. ú. [redacted] a uložil žalovanému, aby zaplatil žalobkyni na vyrovnání podílů částku 172 260,96 Kč do 6 měsíců od právní moci rozsudku.

8. Žalovaný nesouhlasil s rozhodnutím soudu I. stupně o náhradě nákladů řízení. Poukázal na to, že základním pravidlem rozhodování o náhradě nákladů řízení je i v řízení o vypořádání společného jmění manželů zásada úspěchu ve věci dle § 142 o. s. ř. Toto pravidlo lze korigovat buď nepřiznáním náhrady nákladů řízení žádnému z účastníků, jsou-li zde dány důvody hodné zvláštního zřetele dle § 150 o. s. ř., nebo přiznáním náhrady nákladů řízení neúspěšnému žalovanému, jestliže svým chováním nezavdal příčinu k podání žaloby o vypořádání SJM (§ 143 o. s. ř.). Použití ust. § 150 o. s. ř. tedy nelze považovat za pravidlo odůvodněné typem věci či charakterem řízení, nýbrž za výjimku ze zásady úspěchu ve věci danou důvody hodnými zvláštního zřetele, které vyvstaly v konkrétním individuálním případě. V tomto konkrétním případě však nelze shledat, že by existovaly takové důvody hodné zvláštního zřetele, pro které by neměla být náhrada nákladů úspěšnému účastníkovi přiznána. Procesní úspěch účastníků řízení o vypořádání společného jmění manželů je třeba poměřovat zejména podle toho, jak byli účastníci řízení úspěšní se svými návrhy ohledně toho, které věci, respektive majetkové hodnoty náleží do společného jmění manželů a které nikoliv, a nakolik vzhledem k jednotlivým návrhům na vypořádání konkrétních položek měl účastník úspěch ve způsobu jejich vypořádání. Rovněž je třeba přihlídnout ke snaze účastníka o případné smírné vyřešení věci a ke vzájemné korelaci jeho návrhů na smírné vyřešení věci a výsledného rozhodnutí soudu. Kritérium rovnosti podílů by

mohlo být určitým hlediskem pro rozhodování o náhradě nákladů řízení jen tehdy, pokud by byl mezi účastníky spor o uplatnění tzv. disparity podílů. To žalobkyně nenavrhla ani u jedné položky, proto k takovému sporu nedošlo. Okresní soud princip disparity podílů užil u bytu pouze na základě své úvahy, což nemůže ovlivnit rozhodování o nákladech řízení. Žalobkyně učinila v řízení předmětem vypořádání zemědělské pozemky, dále rodinný závod a movité věci v domě čp. [REDAKCE] v [REDAKCE], s čímž žalovaný souhlasil, ovšem nesouhlasil s tím, aby do vypořádání byl zahrnut i rodinný (zemědělský) závod, ohledně movitých věcí upozorňoval na to, že nejsou dostatečně specifikovány, což žalobkyně neodstranila do uplynutí 3leté lhůty pro podání řádné žaloby na vypořádání SJM. Dále žalovaný navrhl vypořádat další majetek náležející do SJM, který žalobkyně v žalobě opomněla, tj. bytovou jednotku v [REDAKCE], zůstatek na bankovním účtu u ČSOB a s. vedený na jméno žalobkyně, cenné papíry. Přestože žalobkyně nesouhlasila s vypořádáním bytové jednotky, z důkazů vyplynulo, že ji nezakoupila ze svých výhradních prostředků a navíc z nepochopitelných důvodů ani jím vyplacenou částku 1 500 000 Kč nenavrhla zohlednit jako vnos ze svých výlučných prostředků na částečnou úhradu kupní ceny za byt do SJM. Žalovaný také od samého počátku navrhoval přikázat nemovité věci představující zemědělské pozemky do svého výlučného vlastnictví a v tomto směru bylo jeho návrhu zcela vyhověno. Pokud se týká samotného řízení, žalovaný v jeho průběhu navrhoval smírné vyřešení sporu účastníků s tím, že na vypořádání v krátkých lhůtách navrhl vyplatit žalobkyni 5 000 000 Kč. Nakonec podle rozhodnutí soudu I. stupně obdrží částku o něco vyšší ve výši 5 318 500 Kč. I v tomto směru lze shledat návrh žalovaného na způsob vypořádání SJM úspěšným a podle toho by tedy mělo být rozhodnuto o náhradě nákladů řízení dle § 142 odst. 1 o. s. ř.

9. Ve věci samé navrhl žalovaný rozsudek soudu I. stupně potvrdit. K odvolání žalobkyně uvedl, že je nesporné, že kupní smlouvu ohledně vlastnického práva k bytové jednotce uzavřela pouze žalobkyně, což bylo prokázáno kupní smlouvou ze dne 22. 10. 2014. Tento převod však byl realizován za trvání manželství účastníků řízení, a proto se na tento případ nevztahuje žádná ze zákonných výjimek uvedených v ust. § 709 o. z., jak namítá žalobkyně. V katastru nemovitostí je zjevně nesprávný zápis, což na této základní skutečnosti nemůže nic změnit. Ani z pohledu toho, že bytová jednotka slouží pouze osobní potřebě žalobkyně, není námitka důvodná. Nestačí pouze to, že určitý majetek fakticky slouží k uspokojování potřeb jednoho z manželů, ale musí být podle své povahy z objektivního hlediska schopen sloužit k uspokojování výhradních potřeb jediné osoby, což v případě předmětné bytové jednotky jednoznačně není splněno (srovnej např. Melzer, F., Těgl, P. a kolektiv: Občanský zákoník – Velký komentář, svazek IV., § 655-§ 975, Praha: Leges, 2016, str. 302-305). Nedůvodné jsou námitky žalobkyně k přikázání pozemků do vlastnictví žalovaného, které jsou plně využívány na zemědělské farmě provozované žalovaným a jsou na ně vázány četné dotace, které fungování farmy umožňují. Jsou využívány pro chov masného a mléčného skotu. Žalobkyně na pozemcích dlouhodobě žádným způsobem ne hospodář. není významné ani to, od jakého data zahájil žalovaný svou podnikatelskou činnost, popřípadě v jaké formě jí provozoval, a to ve vztahu k výpisu z administrativního registru ekonomických subjektů.
10. K odvolání žalovaného žalobkyně uvedla, že předmětem vypořádání SJM učinila věci v hodnotě 14,5 milionů korun a před podáním žaloby se opakovaně snažila o mimosoudní vypořádání. Nakonec byla nucena podat žalobu. Mohla ji vzít i zpět poté, co uplynula lhůta 3 let od právní moci rozvodu a nastoupila by zákonná domněnka. To jí však nepřípadlo správné. Pokud žalovaný navrhoval vypořádání dalších věcí, je toho názoru, že formálně to možná bylo správné, nicméně k vypořádání věcí navržených žalovaným dojít nemělo, jak je argumentováno i v odvolání žalobkyně. Se základní věcí, a to ohledně pozemků, žalobkyně uspěla zcela. Rozhodnutí o nákladech řízení před soudem I. stupně je tedy spravedlivé.
11. Odvolání byla podána včas k tomu oprávněnými osobami. Proto odvolací soud projednal věc dle § 212 o. s. ř. a přezkoumal napadený rozsudek v celém rozsahu.

12. Podle § 213 odst. 2 o. s. ř. zopakoval odvolací soud důkaz notářským zápisem sepsaným JUDr. Stanislavem Hrochem, notářem v Táboře, dne 28. 8. 2014 sp. zn. [REDAKCE], dle kterého část pátá týkající se vypořádací částky 1 500 000 Kč obsahuje ujednání, že veškeré věci či práva nabytá za trvání manželství [REDAKCE] z tohoto zdroje budou ve výlučném vlastnictví [REDAKCE].
13. Odvolání účastníků nejsou důvodná.
14. Předně je třeba uvést ke zjišťování skutkového stavu soudem I. stupně, že ten si pro své rozhodnutí opatřil dostatek skutkových podkladů a důkazy následně dle § 132 o. s. ř. hodnotil jak jednotlivě, tak i v jejich vzájemných souvislostech a na základě nich přijal o dané věci odpovídající skutkové závěry, které popsal v odůvodnění přezkoumávaného rozsudku, na které odvolací soud v podrobnostech odkazuje, neboť vychází z obsahu spisu, logicky na sebe navazují a nejsou rozporné. Žalobkyně především zpochybňovala správnost závěru soudu I. stupně o žalovaným rozšířený předmět vypořádání týkající se bytové jednotky v domě čp. [REDAKCE] v [REDAKCE]. Žalobkyně však pomíjí, že soud I. stupně neměl k dispozici při hodnocení skutečností týkajících se bytové jednotky v [REDAKCE] pouze výpis z katastru nemovitostí, ale provedl i další důkazy, a to výslechy samotných účastníků řízení a také listinami – výpisy z účtu žalobkyně, kupní smlouvou týkající se nákupu bytové jednotky v [REDAKCE] a notářským zápisem. Až při souhrnném hodnocení všech skutečností zjištěných z těchto důkazů dovodil, že bytová jednotka je součástí společného jmění manželů. Je to naopak žalobkyně, která neprokázala celou úhradu této bytové jednotky ze svých výlučných prostředků. Podle § 709 odst. 1 o. z. součástí společného jmění je to, čeho nabyt jeden z manželů nebo čeho nabyli oba manželé společně za trvání manželství, s výjimkou situací uvedených bod písmeny a) až e). To znamená, že není právně významná argumentace žalobkyně tím, že bytovou jednotku nenabyli společně oba manželé, ale to, zda byla nabyta (byť i jedním z manželů) za trvání manželství. Jelikož žalobkyně uzavřela kupní smlouvu ohledně předmětné bytové jednotky v době trvání manželství účastníků a tehdy také byla vložena do katastru nemovitostí, stala se ze zákona součástí SJM účastníků (bez ohledu na to, že v katastru nemovitostí byla zapsána jako vlastnictví žalobkyně), což by neplatilo pouze v případě některé z výjimek dle písmen a) až e) § 709 odst. 1 o. z. Pakliže žalobkyně poukazovala na skutečnost, že bytová jednotka sloužila její osobní potřebě [výjimka dle písmena a)], odvolací soud odkazuje na komentářový výklad obsažený ve vyjádření žalovaného (bod 9. tohoto odůvodnění) s tím, že již z povahy bytové jednotky je zřejmé, že nejde o věc, která by z objektivního hlediska byla schopna sloužit pouze k uspokojování potřeb jedné osoby. Jde-li pak o použití výlučných prostředků žalobkyně na pořízení bytové jednotky [výjimka dle písmena d)], musela by žalobkyně prokázat, že na zaplacení celé kupní ceny byly použity pouze její výlučné prostředky. Pokud žalobkyně předkládala notářský zápis o zúžení společného jmění účastníků před uzavřením kupní smlouvy ohledně bytové jednotky, je z něho zřejmé (jak i odvolací soud zjistil zopakováním tohoto důkazu), že výlučný majetek žalobkyně do budoucna nabude pouze za částku 1 500 000 Kč, která jí byla žalovaným vyplacena na vypořádání v rámci této dohody účastníků. Nicméně bytová jednotka byla zakoupena za částku 2 190 000 Kč a ohledně zbylých finančních prostředků, jak je již uvedeno výše, žalobkyně neprokázala jejich výlučnost. Pak je ovšem správný závěr soudu I. stupně, že bytová jednotka se stala součástí společného jmění účastníků a je namístě ji v souladu s návrhem žalovaného v tomto řízení vypořádat.
15. Soud I. stupně měl podle názoru odvolacího soudu dostatek skutkových podkladů pro závěr o tom, zda do masy vypořádání věcí a hodnot SJM zařadí i podnik žalovaného. Zde žalobkyně poukazovala zejména na nesprávnost postupu soudu I. stupně při hodnocení významu soukromé listiny, jíž byla evidence ekonomických subjektů Českého statistického úřadu, podle které měl žalovaný zahájit podnikání 9. 1. 1995. Bez ohledu na charakter této listiny i zde soud I. stupně dalším podpůrným dokazováním (šlo zejména o svědeckou výpověď jeho matky, kterou řádně hodnotil i z hlediska její věrohodnosti) zjistil, že podnikání žalovaného bylo zahájeno ještě v době účinnosti zákona č. 40/1964, občanského zákoníku, ve znění účinném do 31. 7. 1998 a že jeho

podnik byl pouze jeho výlučným vlastnictvím. I kdyby tedy žalovaný neprokázal, že podnikal ve formě sdružení se svou matkou, s ohledem na faktický okamžik zahájení soukromého podnikání žalovaným v zemědělství do 31. 7. 1998 (čemuž odpovídá i údaj v registru ARES o vzniku oprávnění k tomuto podnikání dne 9. 1. 1995), je zřejmé, že zařadit do SJM podnik žalovaného nelze. Pokud žalobkyně žalovanému při jeho podnikání pomáhala, netvrdila, že také ona byla držitelem oprávnění k podnikání a že by tak podnikali s manželem společně; pouze v takovém případě by se jednalo o podnik společný, náležející do bezpodílového spoluvlastnictví manželů, resp. po 1. 8. 1998 do SJM (shodně např. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 684/2004 ze dne 27. 9. 2004). Jiné majetkové hodnoty související s podnikáním žalovaného (typicky vnosy ze společného majetku do výlučného podniku žalovaného) žalobkyně vypořádat nenavrhl.

16. Základní pravidla pro vypořádání SJM na základě rozhodnutí soudu jsou obsažena v § 742 o. z., ze kterého soud I. stupně také správně vycházel. Ohledně rozdělení jednotlivých věcí a dalších majetkových hodnot panovala mezi účastníky v podstatě shoda, až na způsob rozdělení pozemků, na kterých hospodaří v rámci svého podnikání žalovaný. Soud I. stupně se skutečnostmi spojenými s těmito pozemky podrobně zabýval v bodech 10. až 12. odůvodnění svého rozhodnutí (proti těmto zjištěním žalobkyně žádné výhrady v odvolacím řízení nevznesla) a pokud na jejich základě měl za vhodnější způsob pozemky nedělit a přikázat je do vlastnictví žalovaného, aby bylo zachováno fungování jeho farmy a zdroj obživy pro několik členů rodiny, nelze takovému hodnocení věci ničeho vytknout. K tomu odvolací soud dodává, že žalobkyně ještě před rozvodem manželství odešla ze společné domácnosti, kterou vedla se žalovaným, do předmětného bytu v [REDAKCE], a minimálně od roku 2013 se nepodílela na hospodaření žalovaného, tedy neprojevila vůli nadále nemovité věci využívat pro svou obživu. Ani pro budoucí dobu po vypořádání společného jmění manželů žalobkyně netvrdila, že by zmíněný majetek chtěla využívat sama pro své hospodaření. Zároveň i žalobkyně získala z vypořádání hodnotu v podobě nemovité věci (bytovou jednotku), přičemž rozdíl v celkové aktuální hodnotě přikázaných věcí jí bude nahrazen v penězích. Rovněž skutečnost, že na pozemcích hospodaří se žalovaným pouze některé ze společných dětí účastníků (z celkem 5 dětí) a že pouze ty budou mít (dle názoru žalobkyně) z provedeného způsobu vypořádání výhody, nemá na správnost postupu soudu I. stupně žádný vliv. Požadavek žalobkyně, že pozemky by měly být rozděleny rovným dílem mezi společné děti účastníků poté, co budou přikázány každému z manželů, pomíjí význam těchto pozemků pro činnost farmy žalovaného jakožto zdroje obživy žalovaného a části jeho dětí (včetně jejich rodin) a zdroje finančních prostředků pro žalovaného, které slouží i k zajištění potřeb studující dcery účastníků (viz výpověď žalovaného při jednání soudu I. stupně dne 15. 4. 2019). Má-li být při vypořádání SJM ve smyslu § 742 odst. 1 písm. d) o. z. přihlédnuto k potřebám nezaopatřených dětí (tedy i zletilých studujících dětí), jedná se o potřeby pouze nezaopatřených dětí, nikoliv o to, aby již při vypořádání tohoto SJM účastníků byly zajištěny předpoklady pro budoucí rovné vypořádání tohoto majetku mezi všechny děti účastníků (nehledě na to, že každý z účastníků může s majetkem, který mu bude přikázán do vlastnictví, následně naložit dle svého uvážení). Konečně pokud žalobkyně v odvolání poukázala na § 712 o. z., podle kterého není-li v této části zákona stanoveno jinak, použije se pro společné jmění obdobně ustanovení tohoto zákona o společnosti, popřípadě ustanovení o spoluvlastnictví, potom pravidla pro vypořádání SJM jsou výslovně upravena v ust. § 742 o. z. a není tak žádný důvod při vypořádání SJM vycházet z ustanovení o vypořádání podílového spoluvlastnictví dle § 1140 a násl. o. z., tedy ani z výslovně zmiňovaného § 1144 odst. 1 o. z. o rozdělení společné věci, je-li to dobře možné (ostatně žalobkyně nenavrhuje reálné rozdělení jednotlivých pozemků, ale přikázání určitých souborů pozemků každému z účastníků).
17. Jelikož se odvolací soud neztotožnil se žádnou odvolací námitkou žalobkyně, následně přezkoumal, zda soud I. stupně správně zhodnotil při určování vypořádací částky tzv. disparitu podílů účastníků (§ 742 odst. 1 písm. f) o. z.). Přestože tato skutečnost byla posouzena v neprospěch žalovaného, ten proti rozhodnutí soudu I. stupně nepodal odvolání. Byť při

odvolacím jednání právní zástupce žalovaného uvedl, že zákonné podmínky pro disparitu podílů nebyly splněny a že žalobkyně měla uplatnit vnos svých výlučných prostředků na pořízení bytové jednotky (částka 1 500 000 Kč), představuje i podle něho vydané rozhodnutí spravedlivé vypořádání vztahu mezi účastníky. Pokud se týká žalobkyně, ta pro případ, že soud I. stupně neuznal její námitku týkající se vyloučení bytové jednotky z vypořádání SJM, rovněž souhlasila se zohledněním jí poskytnutých peněžních prostředků na zakoupení bytové jednotky s přihlédnutím k disparitě podílů. Ohledně této problematiky odvolací soud poukazuje na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2018 sp. zn. 22 Cdo 6109/2017, podle kterého samotná aplikace § 742 odst. 1 písm. c) o. z. (podle kterého každý z manželů má právo žádat, aby mu bylo nahrazeno, co ze svého výlučného majetku vynaložil na společný majetek) nevylučuje promítnutí do úvahy o disparitě podílů. Dále zde Nejvyšší soud, s odkazem na svá další rozhodnutí, zdůraznil hledisko spravedlivého uspořádání právních vztahů (v souvislosti s vypořádáním zákonných majetkových společenství) a zásadu, že aplikace a výklad práva musí směřovat k výsledku spravedlivému. Disparita podílů účastníků je dle výkladové praxe možná v případě výjimečných okolností konkrétní věci, která může spočívat například v zásluhovosti jednoho manžela na pořízení majetku do SJM apod. Zde soud I. stupně správně přihlížel právě k vynaložení finančních prostředků žalobkyní na nákup bytové jednotky, přičemž konkrétně se jednalo o prokázanou částku 1 500 000 Kč (viz shora). Oprávněnost jejího zohlednění v daném případě umocňuje původ těchto prostředků z dohody účastníků o zúžení SJM, kdy uvedená částka (která byla dohodou účastníků vyloučena z režimu SJM) měla sloužit k zajištění vlastního bydlení žalobkyně v souvislosti s rozchodem účastníků (její nezohlednění by popřelo obsah i smysl dohody účastníků). Přestože soud I. stupně správně uznal, že se žalobkyně podílela ze 2/3 na úhradě kupní ceny, při matematickém výpočtu vypořádací částky postupoval nesprávně, když vycházel pouze z částky 1/3 kupní ceny, resp. ceny bytové jednotky. Pokud kupní cena činila 2 190 000 a bytová jednotka je vypořádávána v aktuální ceně 2 775 000 Kč, je v souladu s pravidlem valorizace vnosů ve smyslu § 742 odst. 2 o. z. spravedlivé, aby ve shodě s navýšením hodnoty bytové jednotky (na kterém profitují oba účastníci) byla ve formě disparity podílů zohledněna částka 2/3 vypořádávané ceny bytové jednotky, tj. částka 1 850 000 Kč.

18. Pokud celková částka k vypořádání představovala 19 193 138,09 Kč, z té bylo třeba odečíst s ohledem na disparitu podílů 2/3 hodnoty bytu, tj. 1 850 000 Kč. K vypořádání pak zůstává částka 17 343 138,09 Kč, z ní polovina činí 8 671 569,045 Kč. Pokud žalovaný získal v nemovitých věcech (pozemcích) 14 452 570 Kč, pak po odečtení částky 8 671 569,045 Kč by měl vyplatit žalobkyni na vypořádací podíl částku 5 781 001 Kč. Kontrolním výpočtem se dospěje ke shodné vypořádací částce, když sečteme hodnoty peněžních prostředků na účtu žalobkyně 160 308,09 Kč, hodnoty cenných papírů a akcií 1 543 716 Kč a 261 544 Kč a třetinu vypořádací částky bytové jednotky 925 000 Kč, což činí 2 890 568,09 Kč, které odečteme od poloviny čisté hodnoty vypořádávaného SJM ($8\,671\,569,045 - 2\,890\,568,09 = 5\,781\,001$ Kč).
19. Pro shora uvedené tedy odvolací soud potvrdil dle § 219 o. s. ř. rozsudek soudu I. stupně ve výrocích I. a II., jimiž přikázal ze společného jmění manželů do výlučného vlastnictví žalobkyně a žalovaného věci a hodnoty zde uvedené. Podle § 220 o. s. ř. změnil rozsudek soudu I. stupně ve výroku III. o povinnosti žalovaného zaplatit žalobkyni vypořádací podíl, který činí 5 781 001 Kč, a to ve stejné lhůtě 6 měsíců od právní moci tohoto rozsudku. Při jejím určení odvolací soud vycházel ze stejných skutečností jako soud I. stupně, když proti její délce účastníci ani v odvolacím řízení žádné připomínky neměli.
20. S ohledem na částečnou změnu rozsudku soudu I. stupně rozhodoval odvolací soud dle § 224 odst. 2 o. s. ř. o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. V tomto případě řešil, zda je důvodné odvolání žalovaného týkající se rozhodnutí soudu I. stupně o náhradě nákladů řízení, jímž rozhodl, že na tuto nemá právo žádný z účastníků s odkazem na charakter řízení a rovnost podílů účastníků. Odvolací soud se ztotožňuje se stanoviskem žalovaného, že i v řízení o vypořádání SJM se při rozhodování o náhradě nákladů řízení vychází z principu procesního

úspěchu ve věci dle § 142 o. s. ř. Ten je v tomto typu řízení třeba posuzovat podle více hledisek, přičemž je třeba vzít do úvahy výsledek řízení a poměřit jej s návrhy stran v průběhu řízení, je nutné přihlížet i k výši požadované a skutečně přiznané výše vypořádacího podílu a zohlednit výsledek sporu mezi účastníky o to, které věci (majetkové položky o vyšší hodnotě) náleží do SJM a které nikoli. Rovnost podílů by měla být pouze jedním z hledisek při posuzování úspěchu účastníka, a to zejména za situace, kdy je spor o uplatnění tzv. disparity podílů. Význam má i okolnost, že soud není vázán návrhem na vypořádání a úspěch či neúspěch stran je tak třeba posuzovat v širších okolnostech (shodně např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2016 sp. zn. 22 Cdo 3730/2015). Z obsahu spisu plyne, že zásadní otázkou pro účastníky bylo vypořádání SJM ohledně pozemků, na kterém se před podáním žaloby žalobkyně nedokázali shodnout. Žalobkyně se tudíž vypořádání těchto pozemků domáhala důvodně. Pokud nakonec došlo k jejich vypořádání způsobem navrženým žalovaným (s čímž souvisí i výše vypořádací částky), šlo o individuální posouzení konkrétních skutečností tvrzených ve prospěch každého z účastníků soudem, kde lze považovat za úspěšnějšího žalovaného. Neuspěla-li žalobkyně s požadavkem na vypořádání rodinného závodu vedeného na jméno žalovaného, odvolací soud zdůrazňuje, že vypořádání podniku v rámci SJM je poměrně složitou právní otázkou (i s ohledem na změny právní úpravy). Pakliže žalovaný začal podnikat za trvání manželství účastníků, takto podnikal do rozvodu manželství cca 20 let, na jeho podnikání se podílela širší rodina včetně žalobkyně, nelze za této situace přičítat žalobkyni k tíži neúspěch žaloby v této části. V případě bytové jednotky sice žalovaný uspěl se svým požadavkem na její vypořádání, nicméně ve prospěch žalobkyně je třeba zohlednit smysl jejího pořízení v souvislosti s rozchodem účastníků a prokázání částečné úhrady kupní ceny z jejích výlučných prostředků na základě dohody účastníků o zúžení SJM, což vedlo k uplatnění disparity podílů soudem I. stupně ve prospěch žalobkyně. Po souhrnném zvážení všech těchto zásadních a mezi účastníky sporných skutečností je odvolací soud přesvědčen, že úspěch obou účastníků v řízení před soudem I. stupně byl částečný, aniž by bylo možné jednoho z nich považovat za převážně více či méně úspěšného. Tudíž je namístě, aby si každý z nich sám nesl náklady prvostupňového řízení ve smyslu § 142 odst. 2 o. s. ř.

21. Pokud se týká nákladů odvolacího řízení, zde žalobkyně se svým odvolání ve věci samé v zásadě úspěšná nebyla (zvýšení vypořádací částky žalobkyně bylo v důsledku stanoviska odvolacího soudu týkající se jejího výpočtu). Pokud se tedy nespokojila s přesvědčivým odůvodněním rozhodnutí soudu I. stupně, jde k její tíži rozhodnutí o náhradě nákladů odvolacího řízení. Z celkové vypořádací částky uspěla žalobkyně v rozsahu 8 %, žalovaný v rozsahu 92 %, proto má žalovaný dle § 142 odst. 2 o. s. ř. právo na náhradu 84 % nákladů odvolacího řízení. Ty představují odměna právního zástupce žalovaného za 3 úkony právní služby, a to za písemné vyjádření k odvolání žalobkyně, účast na jednání odvolacího soudu dne 23. 6. 2022 a dále v poloviční výši za účast právního zástupce žalovaného při jednání odvolacího soudu, při kterém došlo k vyhlášení rozhodnutí. Pokud žalovaný podal odvolání proti výroku rozsudku soudu I. stupně o náhradě nákladů řízení, v této části neuspěl, a proto tento úkon právní služby nelze považovat ve smyslu § 142 o. s. ř. za účelně vynaložený, na jehož náhradu by měl nárok. Výše odměny pak byla stanovena dle § 8 odst. 6 ve spojení s § 7 bodem 6. vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif, dále jen „AT“), částkou 46 700 Kč za 1 úkon (tarifní hodnotou je částka 9 596 569 Kč jakožto jedna polovina hodnoty všech věcí a majetkových hodnot k vypořádání) a dále ve spojení s § 11 odst. 2 písm. f) AT v poloviční výši částkou 23 350 Kč. Celkem spolu s připočtením 3 náhrad hotových výdajů dle § 13 odst. 1 a 4 AT po 300 Kč a s 21 % daní z přidané hodnoty ze součtu těchto částek ve výši 24 706,50 Kč činí náklady 142 356,50 Kč, z toho 84 % částku 119 579,46 Kč, kterou je žalobkyně povinna žalovanému zaplatit do 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám právního zástupce žalovaného (§ 160 odst. 1 o. s. ř., § 149 odst. 1 o. s. ř., § 211 o. s. ř.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je přípustné dovolání jen v případě, že se jedná o rozhodnutí, které závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.). Přípustnost dovolání je však podle § 239 o. s. ř. oprávněn zkoumat jen dovolací soud. Dovolání mohou účastníci podat do dvou měsíců od doručení jeho písemného vyhotovení k Nejvyššímu soudu prostřednictvím soudu, který rozhodoval v prvním stupni.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí.

Tábor 27. června 2022

Mgr. Pavel Příbyl v. r.
předseda senátu